

HONDARRIBIA

62 Zenbakia

UDAL

EUSKARA-KONTSEILUA

1995 - Azaroa

DOHAINIK

Blagan:

MIKEL GARMENDIA
Itzultzaile eta idazlea

Sukaldarien Txokoa
ITSAS-LUR ELKARTEA

HERRI GIROA
GAZERIA
LEHIAKETA
ARRANTZA
KIROLAK
EMEKI

TAKASHI:
Japoniar bat gure artean

AURKIBIDEA

3. HERRI GIROA
7. KIROLAK
9. ARTXIBORA IKUSTALDI
GIDATUAK
(A.M.)
10. GAZTERIA
12. USTEAK ERDI USTEL
(J.M. Ibargolien)
13. BEÑARDO LAZKANOTEGI,
JENERAL BERRIA
14. EMEKI
16. BLAGAN: Mikel Garmendia
(A.M.)
19. ZUZENDARIARI ESKUTITZAK
20. TAKASHI JAPONIARRA
GURE ARTEAN
(A.M.)
24. SORGINAK HONDARRIBIAN
(J. San Martin)
26. BATEK DAKI... LEHIAKETA
28. SUKALDARIEN TXOKOA
(Itxas-Lur Elkarte)
29. DENBORAPASA
30. DEMOGRAFIA

O H A R R A K

TXANDAKO BOTIKAK

AZAROA

- 1 - ERAUSKIN, San Pedro 28
- 2 - MARTINEZ, Almirante Alonso Kalea
- 3 - IRAOLA, San Pedro 5
- 4 - FIZ, Donostia Kalea
- 5 - ALMAJANO, Mendelu Auzoa
- 6 - LIZARRAGA, Damarri 1
- ETA HORRELA JARRAIAN

TXANDAKO OKINDEGIAK

AZAROA

- 1 - ARRATIBEL, Mendelu
- 5 - GARMENDIA, Santiago Kalea
- 12 - MARTINEZ, Kale Nagusia
- 19 - ARRATIBEL, Mendelu
- 26 - GARMENDIA, Santiago Kalea
- ETA HORRELA JARRAIAN

ABENDUA

- 3 - MARTINEZ, Kale Nagusia
- 6 - ARRATIBEL, Mendelu
- 8 - GARMENDIA, Santiago Kalea
- ETA HORRELA JARRAIAN

EUSKARAZKO MEZAK

Astegunetan arratsaldeko 7etan Portuan
Larunbatetan arratsaldeko 7,30etan Portuan

IGANDEETAN

Goizeko 8.30etan Betherranen
Goizeko 9etan Amuten
Goizeko 9.30etan Guadalupen
Goizeko 11etan Portuan.

Argitaratzailea: Udal Euskara-Kontseilua

Erredakzioa: Ane Muñoz.

Kolaboratzaileak:

Juan San Martin, Emeki,
J. M. Ibargolien

Inprimategia, Fotokonposizioa eta Maketazioa:

Gráficas Anaka
Avda. Letxunborro, 61 - Iruñe
Tel.: 618090 / Fax: 619103

Legezko gordailua: S.S. 122/86

paper ekologikoz egina
(klororik gabea).

HONDARRIBIAK ez du bere gain hartzen
aldizkarian adierazitako esanen eta eritzien
erantzunkizunik.

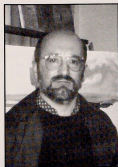
AMUTE-KOSTAKO BIDEA ITXITA

U da garaian zabalik izan bazen ere, joan den hilabetetik itxita dago berriro Amutetik Santa Engrazira doan errepidea. Udalarren esanetan, datorren urteko udaberri aldera amaituko da kolektorearen obra, eta beraz bidea zabaldu egingo da, definitiboki. Bitartean, aireportuko bidea erabili beharko dugu Hondarribitik irten eta bertara sartzerakoan ere. ○

ESPAINIAKO AKUARELA SARI NAZIONALA HONDARRIBIAR BATENTZAT

AVIER SAGARZAZU hondarribiar margolari preziatuak urtetan zehar jaso izan dituen mota ezberdinetako sari ugarietako beste sari garrantzitsua gehitu zien aurreko astean. Hau da, Caja de Madrid kuxkak antolaturiko **Espainiako Akuarela Sari Nazionala**. Ia berrehun margolarien artean aukeratu izan da Sagarzazuren lana, aurreko lehenengoz ospatu den lehiaketaren honetan. Garaile izanik, 400.000 pezeta inguru eskuratu ditu Sagarzazu pintoreak. Txoko honetatik, zorionak Hondarribiko artista honi! ○

UHOLDEAK GURE HERRIAN

Joan den irailaren erdialdean Bidasoa aldean izan ziren uholde gogorrek kalte material ugari eragin zituzten gure herri eta inguruko kaleetan, bai eta, adibidez, etxe askotako beheko solairuetan ere. Errepide nagusiak moztuta geratu ziren, izugarritzko euri zaparradak jasan genituen egun haietariko batean. Eta ez egun hartan bakarrik, iraila osoan zehar nagusi izan baitzen eguraldi euritsu eta iluna, eta gutxitan edo sekula gertatu ez den bezala, Euskal Herri osoan euri gehien jauzi zen gunea gure eskualdea bera izan zen, komunikabideetan entzun ahal izan genuenaren arabera. ○

GERO ETA IKASLE GEHIAGO MUSIKA ESKOLAN

Adanik hasia den ikastaro berrian hirurehun baino ikasle gehiago bildu ditu Hondarribiko Musika Eskolak. Horrela, inoiz izan den ikasle kopururik altuena lortu da aurtengoan. Aurreko ikastaroan bezala, adinaren arabera, bertan izena eman duten ikasleak hiru talde edo urratsetan banatuta daude: txikiak, hau da 4 urtetik 7-rako haurrak, lehenengo mailan biltzen dira, 7-tik 13 urte bitarteko gazteak berriz, bigarren, eta azkenik, adin honetatik gorako ikasle guztiak hirugarren maila dagokie. ○

EKITALDI ETA IKUSKIZUN PILA AURTENGO NEGUKO JARDUNALDIETAN

uskara hutsen burutuko diren ekitaldi ugari antolatu ditu Udal Euskara Batzordeak datorren abenduaren 11tik 17ra ospatuko diren aurtengo Neguko Jardunaldiatarako. Ekitaldi hauek adin guztiko jendeari zuzenduta daude, beraz, bai zahar, heldu, gazte zein umeak ere kontuan hartuz, nahiko egitaraua bariatua prestatzea izan da antolatzaileen helburuetako bat.

Hilaren 14an adibidez, **Txirri, Mirri eta Txiribiton** pailazoekin gozatu ahal izango dute txikienek, hain zuzen Super Bat-en "Allakuidaus" izeneko ikuskizuna eskainiko baitute Jostaldi polikiroldegian, arratsaldeko 5etatik aurrera. Gaztetxoak beraz, erne ibili!

Hurrengo egunean berriz, hau da hilaren 15ean, adin guztiko jendea erakarriko duen ekitaldi berezia ospatuko da arratsaldeko 7ak aldera, Zuloaga Etxean: Bertan, **Satarka lehen euskal idazle hondarribiarra izan zenari omenaldia** eskainiko zaio. Satarkaren jaiotzaren ehungarren urteurrena dela eta antolatu du Udal Kultur Sailak honako omenaldia. Ekitaldi honetan, idazle zenaren bizitzaz arituko da Xabier bere iloba, eta tartean,

Eskifaia abesbatzaren eskutik Satarkak berak sorturiko hainbat kanta entzun ahal izango dira, besteak beste. Omendutako idazlearen bizitzari eta lanari buruzko erakusketa zabalik egongo da Jardunaldiek dirauten bitartean.

Hilaren 16ean, hau da larunbatean, aurreko urtetan egin izan ez den ekitaldi berezia burutzeko asmoa azaldu dute antolatzaileek. Alegia, egun osoan zehar iraungo duen **euskarazko marathoi edo ekitaldi luzea** ospatuko da Santiago Kalean. Goizetik hasi eta gauera arte, ikuskizun, kontzertu eta edonolako emankizun ezberdinak burutuko dituzte bertako zein kanpotik etorritako talde edo bakarkakoek ere.

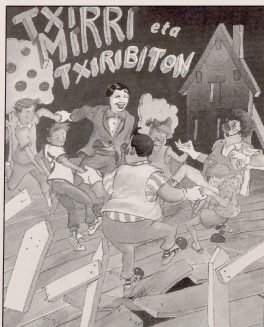
Bide batez, batzorde antolatzaileak hala eskatuta, kultur marathoi honetan parte hartzeko prest dauden guztiei dei bat zabaldu nahi diegu txoko honetan: edozein motatako euskarazko ikuskizunen bat eskaini nahi duenak, dei dezala Udaletxeko Euskara Zerbitzura, guztiek izan baitezakezue bertan zuen lana erakusteko tarteren bat.

Egun berean, **Bertso Afaria** egongo da Itsas-Lur elkartearen, gaueko 9etatik aurrera. Parte hartuko duten bertsoariaren izenak egun gutxi barru jakinaraziko ditu Udal antolatzaileak.

Igandean berriz, hilaren 17, **Bordari eta Satarka Literatur Lehiaketako saribanaketa** egingo da, ohi den bezala eguerdiko 12etan Zuloaga Etxean. Eta egun bereko arratsaldeko 7etatik aurrera, **"BEDEREN 1" antzerki taldea** Bentako Aretoan izango da, "Errenta" izeneko antzezlanarekin.

Aurten lehenengo aldiz, euskarazko diska eta liburuaren bilgune izan ohi den Durangoko Azokaren nolabaiteko jarraipena Hondarribian egiteko asmoa azaldu dute Jardunaldien antolatzaileek; horretarako, hilaren 16 eta 17an, hau da asteburuan zehar, **euskal liburu eta disken Azoka** bertan ipiniz.

Azkenik, aurtengo Txiste Grafikoen Lehiaketan parte hartu dutenen lanak aste osoan zehar erakutsiko dira Udaletxeko arkupean. ○

ABENDUAN GOZATUKO DUGU JAIETAN ESKAINI EZ ZIGUTEN SUZIRI SAIOAZ

Hondarribiko jai nagusietan nahiko pobre eta kaskarrak izan zirela eta, bertako Udalaren gaizkikusia jaso ondoren, Zaragozako Piroteknia entresako ardurañak beste suziri saio berezia eskaintzeko intentzioa azaldu dio Udalari.

Emankizun berezi hau, Udal Euskara Batzordeak urtero bezala hurrengo abendurako antolatu dituen

Neguko Jardunaldien egitarauaren barnean eskainiko du, guztiz dohainik, aipatutako entresak. Zehazki abenduaren 16 larunbatean izango da suziri saioa; non eta zein ordutan burutuko den erabakitzeke dago oraindik, eta behar den unean jakinaraziko zaie herritarrei, Udal antolatzaileak agindurikoaren arabera. ○

**eukeni
optika**

- * BEGIEN AZTERKETA
- * KONTAKTUZKO LENTEAK
- * BEGIEN ENTRENAMENDUA
- * GRADUAZIOA, KONTROLA
- * ETA BERRIKUSKETA
- * PRESIO INTRAOKULARREN AZTERKETA

SAN PEDRO, 57 - TEL. 64 38 05

ENARA
INMOBILIARIA

ZORIONAK!!

San Pedro, 4 - behea Tel. 64 39 72
HONDARRIBIA Tel. y Fax 645438

**Albistur
eta
Arocena**

**HARATEGIA
URDAITEGIA**

Zuloaga Kalea
Tfnos.: 641860 - 641331
HONDARRIBIA

SANTIAGO KALE ERDIA OINEZKOENTZAT

Santiago kaleko berritze lanak hasiak dira. Saneamenduaren berriztapena eta zorua konpontzean datzate obra hauek nagusiki.

Udal arkitektua den Ponte jaunak eginiko proiektuaren arabera, hiriko zerbitzu telefoniko edota elektriko berritzea burutuko da Santiago Kalean. Zoruari buruz, espaloiak desagertaraztea litzateke helburua; zehazki, Harresilandatik iturriko plaza dagoen gunerainoko tarteari, gaur egun Mª Magdalena kale estuko zoruak duen itxura ber-bera emango zaio obra hauen ondorioz.

Aipaturiko plaza, San Pedro kalera alde batetik eta bestetik Santiagora ematen duena alegia,

granitozko harriez jantzita egongo da aurretentzean. "Asmoa obrak zazpi bat hilabetez luzatzea litzateke", berriztapena uda garairako erabat amaituta egotea garrantzitsua dela deritzo arkitektoak.

Berriztapenarekin, Santiago kalea erdi-oinezkoentzat bihurtuko da, eta ondorioz, gero eta autoen trafiko gutxiago ibiliko da bertan. 60 milioi pezeta baino gehiagoko aurrekontua duen obra honen ia kopuru erdia Hondarribiko Udalak ordainduko du, gainontzekoaz Txingudiko Urak-ekoak arduratuko direlarik. ○

ARRANTZA

URAK EPEL DAUDEN BITARTEAN
ARRANTZALEEK ITSASOAN
JARRAITUKO DUTE.

Aurtengo baxurako arrantza denboraldia amaitzekotan zegoela, azken irtenaldiak egiten hasiak ziren gure herriko arrantzaleak. Bestalde, eguraldiak hobetuxeak dira azken egunotan, eta uraren temperatura goxo eta epele mantendu denez, zertxobait luzatu egiten ari da ekaina aldean hasitako hegalmotz eta hegaluzearen arrantza. Egun hauetan zehazki hegalmotzean dabilta.

Beraz, itsasoan ditugun oraindik gure arrantzaleak. Hauen artean, azken urtetan bezala Mediterraneo alderantz arrain bila joatekotan ziren Hondarribiko untiak ere hemen barna geratu dira, *Euskal Herriko beste zenbait arrantzuntzi hegoaldean dira honez gero, eta entzun dugunez, ez dute arrainik ia topatu. Bitartean hemen urak epele daude, eta arraina badago, beraz, gauzak honetan jarraitzen duen bitartean ez dugu behera joateko presarik izan behar, esan digu aurtengo denboraldia Mediterraneo aldean bukatzeko asmoa duten itsas-ontzietako baten patroikak.*

Bidasoa, Paseo de Baztarte, Mª Reina de los Cielos, Lago eta San Juan de Dios ontiak dira, hain zuzen, hauetako egun batean Hegoalderantz abiatzekoak. ○

"ITSAS-GEROA" ELKARTE BERRIKO BAZKIDEEN ARTEAN HONDARRIBIKO UDALA

Aldizkari honen aurreko alean argitaratu genuen artikulu batean, eratu berri den "Itsas-Geroa" elkarteari buruz aritu ginen. Bada arrantza orekatu bat lortzea helburutzat duen elkarte honi berari laguntzeko prest ageri da Hondarribiko Udala, joan den hilabetean onartutako mozio baten ondorio bezala. Laguntzeko, elkarte honen bazkide egitea izan da Udalaren erabakia, hemendik aurrera kuota ordainduz lagunduko duelarik, besteak beste.

Jaietako alean argitaratu genuen elkarte honi buruzko datzi hartan azaldu bezala, arrantzaleek mugituta sortu eta martxan den elkarte honen helburu nagusia arrantza orekatua defendatzea da. Hau da, tradiziozko sistimak erabiltzearen alde dago, eta sare pelagiko zein bolantak debekatzea nahitaezkoa dela dio "Itsas-Geroa" elkarteak. ○

NESKEN SASKIBALOI TALDEA GOGOR HASI DA

Manuel Mayok entrenatzen duen Hondarribiko emakumezko saskibaloit taldeak gogor hasi du denboraldi berria, lehen partidutik hasita eta azken asteburura arte ere ederki erakusten ari zaizkigun bezala. Lehen mailako B multzoan dagoen taldea dugu hondarribiar hauena, eta aurtengo denboraldian Estatu mailan ariko dira berrir.

Taldea nortzuk osatzen duten. Aurtengo fitxajeen artean, Vigoko taldetik datorren Ainhoa Ibarburu donostiarra gehitu zaie hondarribiar neskei, eta Calajondik etorritako Pili Domingo

aragoarra ere talde berean jokatzen ari da denboraldi honetan. Bestetik, aurreko urtean ere Mayo entrenatzailearen aginduetara ibili ziren neskei buruz, Virginia Sanchez, Leire Kanpandegi, Ana Ponce, Amaia Sein, Ainhoa Martinez, Eli Sorondo eta Ainhoa Jordan Hondarribiko taldean daude aurtien ere.

Hasi besterik egin ez badira ere, negu osoan orain arte bezala jarrai dezaten animatu nahi ditugu hemendik, honela jarraituz gero emaitza interesgarriak lor baititzakete aurtengoan ere! ○

GOYO BASTIDA HONDARRIBIAR ABENTURAZALEARI OMENALDIA

Joan den hilabetearen erdialdean Udaleren eskutik omenaldia jaso zuen Goyo Bastida Sagarazu hondarribiarrak, Karibe aldean burutu duen abentura arriskutsu eta interesgarria dela eta.

Duela 500 urte Diego Méndez esploradore edo ikusketariak burutuko zuen bidaia ber-bera errepikatu nahi izan du beste hamaika lagunekin batera Goyo hondarribiar gazteak, alegia, kanoa baten barruan Jamaikatik Dominikar Errepublikarako bidaia eginez.

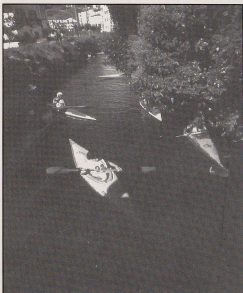
Hamazazpi urteko hondarribiar honek, aspaldidanik izan du piraguan ibiltzeko zaletasuna, eta honez gero arraunketa mota horretan aditua da. Bestalde, hain itsas tarte zabala zeharkatzea bezalako abenturarik ez zuen aurretik sekula bizi izan Goyok.

Uztailaren hasieran Venezuela aldera abiatu zen. Bertan, berarekin bidaian joango ziren beste bi lagunekin batera, abentura honetarako beharrezkoa zuten egurrezko kanoa eraiki zuten. Hiru lagun hauek guarami tribuko bederatzi indioarekin elkartuko ziren ondoren, eta hamabiek batera, hogeit egun iraungo zuen bidai arriskutsu honi ekin zioten.

Hondarribiar gazte omenduak azaldukoaren arabera, 750 kilometro inguru dira kanoa horretan egin dituztenak. Bidean izan dituzten zailtasun eta arriskuak asko izan direla onartu arren, esperientzia guztiz arrakastatsutzat jo dute Bastida

hondarribiarrak eta berarekin batera omenduak izan diren espediziokideak.

Omenaldi honen ondoren, harrera berezia eman zitzaion Goyo eta berarekin esperientzia hau bizi izan duten beste lagunei, Diego Méndez zenaren jaioterrian, hau da Zamoran. ○

Urte asko darama Goyo Bastidak piraguismoaren munduan

ARRAUNLARIK HARRERA BEROA JASO ZUTEN KONTXATIK BUELTRAN

Bai harrera beroa hondarribiar arraunlariek Kontxako estropadetan hirugarren postua lortu ondoren herrian jaso zutena!

Eguerdiko estropadak zuzenean edo telebistan ikusteko aukera izan genuen hondarribiarrok, une hartan ezer gutxi genekien gure arraunlariei arratsaldean egingo zitzairen omenaldiaren berri. Izan ere, eta Borja Jauregi alkateak esanda, *bat-bateko ideia izan zen, arraunlariei harrera berezia egitea bururatu zitzaigun unean herri guztiari jakinarazi nahi izan genion, euren laguntza eskatuz. Ahal zuen guztiari kolaboratzea eskatu zitzaion Udaletxetik, besteak*

beste irratietan eta, asmoa ahal zuten hondarribiar gehienak Udalatxearen aurrean bildu eta denak elkarrekin arraunlariei omenaldi modukoa eskaintzea zen.

Horrela, aurtengo herriko jaiez gozatzetik izan ez duten arraunlariek, beharbada euren bizitzan lehen aldiz Alardean ezin parte hartu izan dutenek, egun berezia izan zezaten, aurretik prestatu gabeko jai espeziala ospatu zen Udalatxearen aurrean. Jendetza pila bildu eta giro ederra sortu zen bertan.

Bestetik, eta jai eta ospakizunak alde batera utziz, denboraldi berria gainean dute arraunlariok ere, eta beraz, hasiak dira dagoeneko entrenamenduekin. ○

ARTXIBOKO DOKUMENTU HISTORIKO HONDATUAK

Hondarribiko Udal artxibategi historikoan bada egoera txarrean dagoen dokumentu edo agiri garrantzitsu bat baino gehiago. Agiri hauen erabateko ondatzeak eragin dezakeen galera eta kalte garrantzitsua kontuan hartuz, Udalak milioi eta erdi pezeta zuzentzea erabaki du konponketa eta berriztatze lanetarako.

Agiri hauen artean, XVI. mendekoren bat baino gehiago ere topa dezakegu erraz; 1611 urtean Hondarribian sei sorginen aurka egin zen auziari buruzko agiria bertan da adibidez, oso egoera txarrean gainera. ○

LITERATUR IKASTAROA

BERGARAKO UNED-KO
EUSKAL
DEPARTAMENTUAK
ANTOLATUTA

AUTOBIOGRAFIA
IKASTAROA, NI-AREN
IDAZKERAK.

Klaseak larunbat goizetan izango dira. Ikastaro honi buruzko informazio gehiago nahi izanez gero deitu ondoko telefonora: 76 13 42-3 ○

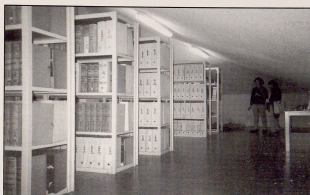
ARTXIBO HISTORIKORA IKUSTALDI GIDATUAK

U

dal artxibategiko arduraduna den Begoñaren inizatibaz, eskolumeen artxibo-ikustaldiak burutzeko zerbitzu berria jarri da martxan Hondarribian. Ikustaldi hauen bitartez eskolumeak artxiboekin harremanetan jartzean, ondoko helburuak bete ahal izango direla azpimarratu du artxibariak.

Batetik, leku eta garai jakin bateko historia, politika edo geografia bera ere irakasteko oso garrantzitsuak diren iturrien berri ematea. Bestetik, ikasleei beren zentzu kritikoa esnarazten laguntzea, atal berean jasotzen diren iturri ezberdinak aztertzea behartuz. Azkenik, agirieko interesa bultzatzea garrantzitsua dela adierazi du Begoña artxibariak, *"besteak beste historia unibertsaleko gertakari handien eta bertako historiaren arteko lotura ikustarazi behar zaie, gaia hobe uler dezaten"*.

Ikustaldien egitaraua, ikasle taldearen arabera egokituko du artxibariak: taldekideek duten adinaren arabera, bai eta ikasle kopurua kontuan hartuz ere. Halaber, ordutegia artxiboa ezagutzeko asmoa duten taldeen arduradunekin batera

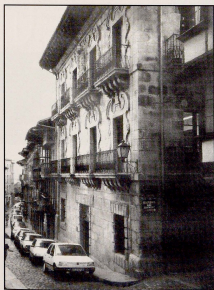
zehaztuko du Begoñak. Ekintza hau gehienbat BBB eta OHOk bigarren zikloko ikasleei zuzenduko zaizen arren, *"LPko ikasleak eta beheragoko mailetakoak ere ez lirateke baztertuko, hauek aukeratutako gaiak egokiak izanez gero behintzat"*.

Gaiak ere, zenbait kasutan, adinaren arabera ezberdinak izango dira. Hau da, eskolumeak edo irakasleek ikastetxean aukeratuko dute gaia; artxibistikazkoak izan ezik, irakaskuntza programarekin lotutako gaiak izan beharko dute, eta irakasleak, irakaskuntza programako edukia barruan, gai hori azaldu beharko die artxibora etorri aurretik. Hori dela eta, irakasleak berak proposatu beharko lioke artxibariari ikustaldian aztertzea nahi duen gaia. Ondorioz, ikasleak ikastetxean ikasitakoa ilustratu edo praktikan ikusterakoan egiaztatuko du.

Zortitik hamar urte bitarterako haurrek adibidez, pergaminoa zer den, artxibo eta hemeroteka zerbitzuak ere nola funtzionatzen duten ikasiko dute beste gauza batzuren artean. Hamahiru urte ingurukoek, berriz, dokumentu edo agiri garrantzitsuagoak ikus ahal izango dituzte.

Iraupenari dagokionez, ordu t'erdi inguruko ikustaldia izatea da helburua.

Begoñak azaldu duenez, azkenik, gure herriko artxiboarekin kontaktuan jartzea ez da eskolumei dagokiena bakarrik, *"hiritar guztiak bertara hurbildu eta berau erabiltzera ohitu daitezten"* nahi du berak. Ikustaldiak hala ere erakargarri eta atseginak egin behar direla oso argi azaldu du Udala artxibariak.

INTSUMISIOA, KONTZIENTZI ERAGOZPENA, SOLDADUZKA??

Intsumisioaren aurrean Udalak duen jarrera.

Joan den hilabetean Bermeon ospatu zen Intsumisioaren Eguna, azken urtetan Estatu espainiarrean ejerzitoari uko egiten dion eta armadari zerbitu nahi ez dion gizarte kontzientziatuaren pauso bat gehiago baizik ez dugu. Duela hamar bat urte entzun genuen intsumisio hitza lehenengoz, eta piskan piskan gure bizitzan sartuz joan da; komunikabideetara sartuz joan den bezala. Azken aldian egunero irakurri, entzun eta askok erabili ere egiten dugun hitza bilakatu da.

Eta horrela, intsumisioaren berri ere iritsi da gure herrira, gero eta hondarribiar gazte gehiagok azaldu dutelarik euren burua intsumiso. Are gehiago, azken urtetan Hondarribiko Udalak berak ere intsumitu bezala jokatu du, talde antimilitaristak bere garaian aurkeztu zuen mozio baten onarpenaren ondorioz. Orain, Udal Gobernu berria eratu denez geroztik, gaia zertan geratu den aztertuko dugu hurrengo lerroetan.

Hondarribiko Udalak, duela ia hiru urte burutu zen plenu batean, herritar gazte intsumisoei laguntza eskaintzeko konpromezua zinatuz, aurrerantzean soldaduzkara joateari uko egin nahi zion gazte orok ez zuela udal gaietan inolako oztoporik aurkituko, eta besteak beste soldaduzka saila edo "servicio de quintas" deritzona ere kendu

Gero eta gutxiago dira soldaduzkara doazen hondarribiarrak

egin zen. Alegia, intsumisioekiko elkartasuna adierazteaz gain ejerzitoarekin ez kolaboratzea izan zen bilera hartan erabakitakoa.

Joan den ekainaren amaieran, Feliciano Pelaez hondarribiarra epaitu behar zutela eta, bilera batzuren ondoren, berarekin bat zetozela azalerazi zuten Hondarribiko Udaleko arduradunek, *intsumisioa aukera librean izan dedila eta inola ere zigortua ez dedin izan* eskatuz halaber. Horrela, Ertzaintzari intsumisioak ez ditzan atxilotu eta intsumisioaren aldeko ekintzak ez eragozteka eskatu zuten Udalak, aipaturiko hondarribiar gaztearen epaiketan aurkezturiko eskutitz batean.

Udalak egun hartan ezagutzera eman zuen erabakiaren arabera, hondarribiar intsumiso guztiek jasoko dute bere aldetiko laguntza; laguntza hau, Feliciano Pelaezen epaiketan bezala, elkartasuna adierazten duen testu erredaktatu bat epaiketetan aurkeztean datza. Era berean Espainiako Justizi eta Defentsa Ministeritzetara, bai eta Gobernuko Lehendakariari ere eskutitz bera bidaltzea da asmoa. Aurrerantzean beraz, Udalaren izenean hitzegin digun José Manuel Noguerasek azaldu duenez, *epaiketa baten aurrean ber-bertsua izango da Udalaren jarrera eta jokaera*.

Gaurdaino lau izan dira epaituriko hondarribiar intsumisioak, eta esan bezala, kopurua oso azkar handituz doa.

**Dauden aukerez informatu eta
aukera horiek
burutzeko bideak
erraztu nahi dizkie
Udalak mutil gazteei.**

Azken asteotan burutu izan diren bilera sorta batzuren ondorioz, Hondarribiko Udalak aurreko Gobernuak deusezturiko puntu batzuk berriro onartzea erabaki du; arrazoien artean, legeak hala eskatu izanak bultzatu dituela jarrera nolabait aldatzera azaldu du zinegotzi elkarrizketatuak. Eta bestetik, mutil gazteei soldaduzkarekiko

jarrera bat hartu beharra iristen zaienean dituzten aukera guztiak ahalik eta errezen burutu ahal izan dituzaten laguntza da Udalaren helburua.

José Manuel Noguerasen hitzetan, *gure herrian hemezortzi urte inguruko mutil gazte asko dago, eta horietako gehienek, soldaduzkara joateko unea iristen zaienean, ez dute egia esanda euren aukerei buruzko informazio gehiegirik. Lagunek, familikoek, kanean eta komunikabideetan entzuten dutenarekin konformatu egin behar izaten dute, eta azken finean ez dute euren burua nahi duten erabakia hartzeko gututz librea ikusten.*

Hori dela eta,

- soldaduzka egin nahi dutenei,
- ikasketekin jarraitu behar dutela eta "prorroga" eskatu nahi dutenei,
- objetore edo eragozle izateko asmoa dutenei,
- intsumisioarekin bat datozenei,
- eta batez ere egin nahi dutenarekin ziur ez dauden gazteei,

Udaletxetik informazioa zabaldu eta erraztu, eta lau aukerak lasai aztertu ondoren norberak nahi

duena egiteko aukera izan dezan da Udalaren asmoa. Aukeraturikoa burutu ahal izan dezaten bidea erraztea.

Horregatik, aurrerantzean, soldaduzkara joatea tokatzen zaien bakoitzari, lehen egiten zen bezala, bere garaian eskutitz bat bidaliko zaio Udaletxetik. Hau da, soldaduzka saila martxan jarriko da berriro ere.

Halaber, Sainduako gaztetxean azken urtetan martxan izan den Kontzientzi Eragozpen eta Intsumisiorako informazio bulgoak ere berean jarraituko duela adierazi du, *une honetan dauden informazio zerbitzuak ere indartu behar direla* insistituz. Asteazkenero, arratsaldeko 8etatik 9 terdiak arte gaztetxean zabalik du informazio bulgoa bertako Talde Antimilitaristak.

Gazteei soldaduzka egiteko unea iritsi zaiela iragarriko dien eskutitz berean, Udalak beste aukerei buruzko informazioa non lor daitekeen ere gehituko duela azaldu du Nogueras elkarrizketatuak.

ANE

GAZTE ASANBLADA MARTXAN

Dagoeneko sartuak gara udazkenean, eta Hondarribiko gazte talde bat, Gazte Asanbladako gazteak alegia, eguzki ahulak berez gogo gutxiarekin argizatzen duen gure herriko giroa nolabait piztu nahian dabilta. Horretarako, asko dira Gazte Asanbladakoek antolatutako dituzten eta antolatzeokotan dabilztan ekitaldi ezberdinak. Adibidez, azken hilabetetan indartu egin den ekintza batekin aurrera jarraituko du, astero filmeak ikus ahal izango ditugularik beraz Sainduako bideo-aretoko pantaila erraldoian.

Beste ekitaldiekin batera ere, dohainikako euskal dantzen ikastaroa antolatu du gazte talde honek lehenengo aldiz. Larunbatara arratsaldeko 4etan Sainduko gaztetxean burutuko dira hain zuzen dantzako klaseak. Azkenik, hurrengo hilabeteen hasiko diren Herri Olinpiadei buruz, 9. edizioa den aurtengoa martxan jartzeko gutzia prest daukate antolatzaile gazteek ere.

USTEAK ERDI USTEL

E saldi zaharra dugu hau, beraz egia izateko aukera haundiak izango ditu, esatera zaharrak gehienetan egia izaten baitira. Esanahiaren aldetik, uste dut denok gutxi gorabehera badakigula zer esan nahi duen: Buruan hainbat asmo izan ditzakegu baina gero, egitean, edo ez dira gauzatzen edo ez guk uste genuen bezala behintzat.

Beste zentzu batean ere erabil daiteke, nere iritziz: Elkarriketa garrantzitsu baten aurretik edo koadrilako afari baten aurretik, gustoko duzun neska tartean dagoelarik, denok egin ditugu plan zehatzak eta estrategikoak: "Hau eta hau esango zioat, haren aurrean jarriko nauk" eta abar. Egiazko momentua heldu eta neskataxa azaldu ez edota elkarriketatik ganorazko hitzik esan gabe ateratzea oso normala izaten da.

Esaldi honen benetakotasuna frogatzeko hainbat adibide aurkituko genituzke: Parranda nazkagarri baten biharamunean denok pentsatu izan dugu tabakoari edo edateari uztea..., gehienek hurrengo ostiralarte lortzen dute, hortik aurrera berriz ere komerriak tabakoa eta alkoholarekin.

Zein emakumez ez dio agindu -sekulako bazkaria egin ondoren- aurrean duen guztiari odendoko egunetik aurrera hilabete beteko "errejimen seberisimoa" hasi behar duela?

Aipatu ditudan kasuak oso ezagunak dira eta denok ikus genezake geure burua batekin edo birekin identifikatua. Baina benetan hedatua dena irailero gertatzen den fenomeno daugu. Hilabete honetan ikusgarria da nola betetzen zaigun burua asmo onez.

Adibidez: Udan atzerrian izan gara eta ez dugu tutik ere ulertu. Hizkuntza hori ikasteko behar haundia dugu

eta bagoaz denok akademiatarra edo CCC etxeko metodoa erostera.

Beste adibide bat: Abuztuko oporrak oso lasaia izan ditugu eta lau bat kilo hartu ditugu. Denok txandala hartu eta "fuego" eguneroko gimnasio batera.

Badirudi iraila dela asmo onak izateko garairik onena. Ikasturte hasiera delako, edo udan lasaiegi egon garelako eta gorputzak martxa behar duelako, auskalo!

Jende gehienak ez ditu bukatzen hasten dituen ikastaroak. Izan ere, asmoa soilik ez baita nahikoa izaten. Gauza hauek burutzeko esfortzo haundia eskatzen dute eta luzarorako.

Nere ustez hainbeste asmo on izatea ez da txarra, nahiz eta burutu ez. Askoz ere txarragoa izango litzateke asmorik ere ez izatea, orduan bati ezin dela ezer burutu.

Jose Mari Ibargoinen.

JAVIER

OPTIKO OPTOMETRISTA
KONTAKTO LENTEAK

San Pedro, 6 - Telf. 64 37 75
HONDARRIBIA

Gaxen

KROISSANTEGIA

**GOSARI ETA MERIENDA
GOXO-GOXOAK**

Matxin Artzu • Zuloaga, 8
HONDARRIBIA

JON ALZAGA

URDAI-AZPIKOAK
HESTEKIAK
GAZTAK
FOIES
EDARIAK

ZORIONAK!

San Pedro Kalea, 25 - Telf. 644470
HONDARRIBIA

EZ NIKEN USTE, BAINA EGIA DUT! JENERALEZ JOAKI NAK!!

Udaberri azkenean Senegaleko itsaso zabalean barna atera baino lehenago, zer edo zer aditu niken, argurian ariki eta.... neretaz pentsatu zutela Ama Birjinaren egunean jeneralez joateko.

Denbora pasa, eta uda erdian berriro entzun niken hau ta hori ta hura...., bueno, ni nire baitan segi ixilik ordu arte bezala.

Jai ondotik Alkateak deitu ziaken eta.... "Hi Beñardo, hiretaz pentsatu diat, eta nire asmoa izango zuken hi jeneralez joatea". Nik nire aldetikan esan nioken.... "ez diat ukatuko hire proposamenak ilusio izugarria egiten nauela, baina nahiko zaila iduritzen ziat, nire burua zaldi gainean ikustea...."

Handik egun batzuetara berriro Alkatea topatu niken eta hala esan ziaken "Beñardo, ez diat buelta gehiago emango, hire baitan duk jeneralaren postua hartzeko". Hori entzun eta gero, nire barrenean hasieran baino ilusio eta daldariku haundiagoa sumatu niken. Orduan bai hasi nintzela serioski nire bizitzaren ondoko eguneroko egoeraz pentsatzen, azken erabakia hartu baino lehen.

Gehiena kezkatzen ziaken gauza batzuk konpondu eta argi ikusi ondoren, zaldiak ez ezagutzearena gelditzen ziaken kezka bakarra, eta hori ere menperatzeko asmoarekin noski.

Alkateari baiezkoa esateko erabaki hau hartzeko, zer ikusi haundia izandu ziken nire etxeko oroitzak.... Hilaren zortzian goizez, sukaldean, aita jeneralez jantzia ikustea eta gure anai-arreba guziak (hain gazteak) bere ondoan ixilik, tarteazka arropa beltza ukitzen eta pailakatzen, ahoxabalik begiraka, nola gure ama Elutterik laguntzen zion jantziarekin, aita kanpora atera baino lehen. Hitz batean, hain momentu bereziak bizitzen.

Horregatik eta gure etxean sekulan ahaztu ezin diren anai-arreben artean bizi izan ditugun beste momentu askorengatik, Jeneral joaki nak!!

Nire asmoa duk egun haundi horretan dena ondo ateratzea, eta horretarako bazekiat laguntzaren faltan ez naizela egongo.

Hau irakurtzen ari zareten bitartean, oso urruti egongo nak eta biotzez orain eta gehiago gure herri maitagarria barren barrenean edukiko diat.

Ikusi arte. ○

Beñardo Lazkanotegi

TAILERRAK

HITZALDIAK

Matxan ditugu:
 "Animación Socio Cultural"
 "Terapia de Grupo"
 "Elkarrekin Aurrera"

Orain beste bi jarriko ditugu izan
 diren eskaeren alabera:
 "Como prevenir y combatir
 la depresión"
 "Menopausia,
 con ella acuestas soy feliz"

Irailak 20 arratsaldeko 6etan
 "DEPRESIOA"
 Hizlaria Carmen Pazos.

Irailak 27 arratsaldeko 6etan
 "MENOPAUSIA"
 Hizlaria Carmen Pazos.

Urriak 4 arratsaldeko 6etan
 "ANTIGIMNASIA"
 Hizlaria Javier Garcia.

IKASTAROAK

95-96ko matrikula epea Irailak
 18tik 24ra irekiko dugu.

Benetako aukera: Ikasi lagunak
 egin eta gizartean parte hartuaz
 hau hobetzen saiatzeko.

Martxan ditugun ikastaroak:

- Frantsesa.
- Inglesa.
- Dibujo.
- Pintura.
- Manualidades.
- Bolillos.
- Korte.
- Bailes Salón.
- Autoestima.
- Joga.
- Masaje
- Antiginmasia.

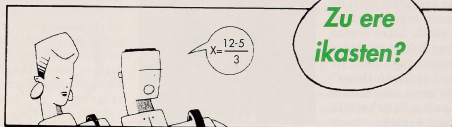
GURE ARTISTAK PASAIKO JAİETAN
 INGURUKO HERRITAKO ARTISTEKEN BATERA LANEAN

AUKERA BERRIAK

- Nutrición.
- Informátika.
- Kontabilidatea.
- Técnicas búsqueda de empleo.
- Cursos confección, I.R.P.E. eta I.V.A.
- Euskal dantza.
- Solfeo - Txistu.

94-95eko EMAITZAK ITSAS ETXEAN.

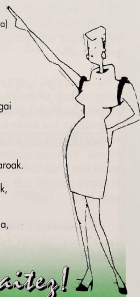
DOHAINIK ETA OFIZIALA DEN HELDUEN HEZIKETAKO IKASTETXE BATEAN IKASTEA GUSTATUKO AL LITZAIZUKE?

Orain egin dezakezu Irungo eta Hondarribiako helduen Zentruetan.

IRUN. Berio kalea, 8 • Tel./Fax. 62 95 13 (Ordutegia 16etatik 18etara)
HONDARRIBIA. Saindua • Tel. 64 31 98
ORDUTEGIA. Goizez, arratsaldez edo gauzez.

¿Zer egin dezakezu Helduen Zentruetan?

- Irakurtzen eta idazten ikastea.
- Zure ezagupenak gauregunatzea (jende askok esaten digu orain gai direla seme-alabei laguntzeko.
- Eskola-graduatu tituloa lortzea.
- Lanbide Heziketak (F.P.1.) frogia prestatzea, eta postgraduatu ikastaroak.
- Ekintza kulturetan parte hartzea (museotara irteerak, ikustaldiak, erakusketak, etabar.)
- Zenbait hasierako modulo: hizkuntzak, informatika, mekanografia, test sikoteknikoak, etabar.

Orain da garaia! anima zaitetz!

MIKEL GARMENDIA, bere lehen ipuina argitaratu duen hondarribiarra.

S

atarka Hondarribiko lehen euskal idazlea izan zenaren jaiotzaren ehungarren urteurrena betetzera doan egun hauetan, Hondarribian bertan jaio eta hazitako idazle gazte baten lehen liburua argitaratu berri du Alfaguara argitaletxearen Zubia sailak. Azken urtetan Gasteizen kokatu den Mikel Garmendia dugu bera, eta "Belle, Landetako sirena" da hain zuzen kaleratutako bere ipuina. Satarkarekin hasi zen bertako idazle multzo zabal eta garrantzitsuari beraz, lanbidez itzultzailea den Mikel gehitu behar diogu aurrerantzean.

• Berez itzultzailea izanda mota guztitako testuak itzuli behar izango zenituen ziurrenik, eta bat-batean, eleberriak gehitu dizkiozu zure itzulpen lanei. Esan al dezakegu lanbide honetan sartzerakoan zure benetako helburua eleberriak itzultzea zela?

Ez, eleberriak itzultzea ez zen nire helburua. Behin enteratu nintzen bazirela halako beka batzuk literatura itzultzeko. Interesgarria iruditu zitzaidan eta proiektu bat aurkeztu nuen; nire proiektua onartu eta beka bat eman zidaten Unamunoren "Niebla" eleberria itzultzeko. Hura izan zen egia esanda nire lehen kontaktua literatur itzulpenarekin, eta horrez geroztik ezin utzirik nabil zaletasun edo *hobby* hori.

• Gaztelaniazko testuak itzultzea, tira, baina atzerrikoak, ingeles edo frantsesak? Zer da zailagoa?

Gauza bat esan nahi nuke nahiz eta arriskutsu samarra izan. Askotan aipatzen dugu euskaldunok

eta da euskara beste bi hizkuntzen menpe dagoela, gaztelaniaren eta frantsesaren menpe. Baina, badakizu, gauzei nondik begiratzen zaien, halakoxeak izaten dira. Nik uste dut euskaldunok badugula horretan bentaja bat: ez zaigu batere kostatzen gaztelaniaz eta frantsesez ongi moldatzea. Hori aberastasun bezala ikustea gustatzen zait niri. Gainera, literatura itzultzerakoan beti daukazu bertso bat baino gehiago erabiltzea, eta halaxe egiten dute, nik dakidala, itzultzaile gehienek.

• Orain Marguerite Durasen "Maitalea" eleberri

arrakastatsua itzultzea zoaz. Hitzegiguzu piska bat proiektu horri buruz.

Marguerite Durasen eleberria itzultzeko proiektua Literatura Unibertsala deituriko lehiaketara aurkeztu nuen, uztailan adjudikatu zidaten eta orain horretan dihardut, izan ere heldu den otsailerako bukatu behar baitut. Nahikoa lan ari zait ematen baina gustura nabil horretan.

• Bat-batean, besteenak itzuli beharrean zure istorio propioak idazten hasi zinen. Zerk bultzatu zintuen hartara?

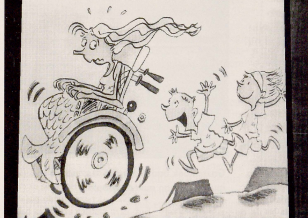
Zubia argitaletxeko arduradunek galdetu zidaten ea haurrentzako ipuin bat egingo nukeen. Nik ordurarte beste bi liburuskatu neuzkan argitaletxe harentzako itzulita, eta, egia esanda, orduantxe hasia nintzen haur literaturarekiko zaletasuna sentitzen. Besterik gabe, baietz esan eta animatu egin nintzen.

• Argitaratu berri duzun "Belle, Landetako sirena" ipuina gaztetxoei zuzenduta dago. Zergatik aukeratu duzu adin horretako irakurleagoa?

Belle, Landetako sirena

Mikel Garmendia

Esan bezala, orain arte itzuli ditudan beste bi ipuinak ere - Ole Lund Kierkegaarden "Otto errinozerontea" eta Roald Dahlen "Super-Azeri" - adin bereko irakurleentzat dira gutxigorabehera. Horiek itzultzerakoan, itzultzailea bera ere nahi gabe nolabait adin horretako bihurtzen da, eta idazteko ere gauza ber-bera gertatzen da. Gainera urte horiek oso politak izaten dira, abentura eta fantasiaz beteriko urteak.

• Kontaiezaguzu, laburtuz, "Belle, Landetako sirena-ren" gai nagusia. Pertsonaiak adibidez, nolakoak dira?

Pertsonaia nagusiak Koldo eta Itziar anai-arrebak eta Belle sirenatxoa dira. Ipuina Koldok kontatua da eta Landetan oporraldi labor bat egitera joaten diren gertatzen da dena. Hantxe ezagutuko dute Belle. Bi anai-arrebak lagundu egingo diote Belleri eta oso lagunak egingo dira. Bellek istorio eta sekretu politak kontatuko dizkie, eta guztiz aldatuko da handik aurrera Koldoren eta Itziarren bizitza.

• Ipuin honetan zer da fantasia eta zer errealitatea?

Fantasia Bellek eta bere inguruko gertakariak osatzen dute. Errealitatea berriz, Koldo eta Itziarren bizimodua, eskola, sendia, eta inguru guztian isladatua dago.

• Idazleren bat edo estilo konkreturen bat hartu duzu oinarri bezala?

Estiloa... beno, ahalik eta hizkuntza ulergarriena erabiltzen saiatu naiz baterik, eta bestetik elkarrizketa asko sartu ditut ere. Uste dut behar-beharrezko puntuak direla horiek biak haur literatura egiteko.

• Gaurko haur eta gaztetxoek ez dute gehiegi irakurtzen, bideojokuak eta telebista nahiago izaten dituzte. Hala ere, bada hauei zuzenduriko istorioak sortu eta idazten dituenik. Ez al duzu uste motibatu behar direla literaturari kasu piska bat egin diezaioten?

Nik uste dut haurrei galdurazi egin behar zaicela liburuekiko "errespetu" hori. Esan nahi dut haurrek

liburuak gauza serio bat bezala ikusten badituzte, akabo. Erakargarriak egin behar ditugu liburuak, eta horretan irudigile edota marrazkilariek adibidez garrantzi handia dute. Esate baterako, oso garrantzitsua da liburu baten azalean izenburu eta marrazki politak edukitzea.

• **Erraza al zaio heldu bati haurrentzako idaztea?**

Esan bezala, haur literatura itzuli edo idazterakoan, uste dut egin behar den lehenengo gauza zu zeu ere haur bihurtzea dela. Eta, jakina, bat haur bihurtzen denean bi gauza nahasten dira: norberaren haurtzaroa eta gaur egun ikusten duena.

• **Beraz irakurleagan pentsatzen duzu idazterakoan.**

Bai noski, "Belle, Landetako sirena" idazterakoan Euskal Herriko neska-mutil arruntak izan ditut gogoan, kurtsoan zehar ikastolara joan eta udako oporrak noiz etorriko zain egoten direnak, nolabait esatearren. Bestalde, adin guztiko iralurleentzat ere balio duen istorioa da.

• **Haur literaturan, jatorriz euskarazkoa den materiale gehiegirik ez dago, ezta? Ez al dira gehienak itzulpenak izaten?**

Egia da gurean ez dela asko sortzen, baina oso literatur itzulpen onak egiten dira gaur egun; orain ez dira onartzen duela hamar-hamabost urteko itzulpen eskasak, eta hori oso seinale ona da. Nik uste dut hemendik aurrera, hizkuntza aski finkatua dugularik, gero eta sorkuntza-lan gehiago aterako direla.

• **Zu zeu ere gaztetxo zinela, irakurtzeko zaletasunik bai al zenuen?**

Betidanik gustatu izan zait bai idaztea eta bai irakurtzea, eta gaur egun oraindik ere asko atsegin dudana zaletasuna da.

• **Zein da gogoratzen duzun lehen liburu edota ipuina?**

"Tintin-en" abentura bat da gogoratzen dudana lehen ipuina: "el cangrejo de las pinzas de oro" izenburukoa. Eta lehen liburua berriz, "Xabiartxo".

• **Haurren ipuin klasikoez zer deritzozu? Berritu behar direla uste al duzu?**

Gaztetxoek badute beraiei zuzenduriko ipuinen artean aukera zabala

Gaurko txikiak ere gozatzeko modukoak dira klasikoak; "Pinotxo" adibidez beti atsegin izan dudana ipuina da, eta gaurko neska-mutilek ere, etorkizunekoek bezalaxe, guztiz gozagarria aurkitzen dute.

• **Herri askotan Literatur lehiaketak antolatuta ohi dira urtero; ipuin edo eleberrri pila sortzen da lehiaketei esker, eta beraz "idazle" berri asko sortzen dira. Bestalde, gutxiengo batek du bere lana argitaratua ikusteko aukera. Nolabait pribilegiatua zarela uste duzu?**

Egia esanda niri ipuin bat idazteko aukera itzulpengintzatik etorri zait. Baina bai, egia da gaur egun ezer argitaratzea oso zaila dela. Nik benetan aholkatuko nioke idatzi nahi duenari itzulpen lanak egiteko; asko ikasten da bide horretatik eta atek zabaltzen ditu gainera.

• **Aurrera begira, Mikel, itzulpenez gain bai al duzu zurea den beste istorioren bat idazteko asmorik?**

Bai, badut ideia bat edo beste, baina oraingoz Marguerite Durasen "L'Amant" eleberria itzultzen ari naiz, eta beraz, aurreragorako utzi beharko ditut beste proiektuok. ○

HONDARRIBIAN KATU GEHIEGI OMEN DAUDE

asteko, esan behar dizuet ez naizela katuzailegia, eta ez dudala katuenganako ezer berezirik sentitzen. Bestalde, beste edozein animala bezala katuak badirela eta hor baina dabilzala jakitea gustatzen zait.

Esan didatenez, gure herrian katu gehiegi omen daude. Gehiegi? Soberan daudela? Nork erabaki dezake izaki edo espezie biziaren bakoitzeko ze kopuru den onargarria eta zein gehiegizkoa?

Baina ez da hori esan didaten bakarra. Gehiegi daudela eta, neurri batzuk hartu nahi omen ditu Udalak. Neurriak? Zeinen baimenarekin???

Sikiera gure bizitza, gizaki pribilegiatuona, kaltetuko bazuten... Baina nik dakidanez, eta berriro esango dut ez naizela animala honen munduan batere aditua, katuak ez dute inolako traba nabarmen, garrantzitsu eta arriskutsurik eragiten. Ez guk erasotzen ez ditugun bitartean behintzat. Edo beharbada bai? Ez dakit, baina traba egiten duten izaki bizidun guztiak gainetik kendu behar bagenitu, espigoi aldera begiratu gabe ere, ez al genuke gure artean gure espezieko bat baino gehiago ere soberan dela pentsatuko?

Mesedez, izan gaitezen serioak.

Nere buruari buelta gehiago eman baino lehen, espigoi aldera joan naiz, hantxe omen dute eta gure herriko katuak plaza nagusia. Berri honi buruz ezer jakingo ote zuten dudatan nengoen, eta egia esango dizuet, ez dut bereziki katu bat bera ere gehiegi maite, ez dut katu bat berarekin ere konfiantza handiegirik, baina hala ere hurbildu naiz, haiekiko elkartzasun keinuz edo.

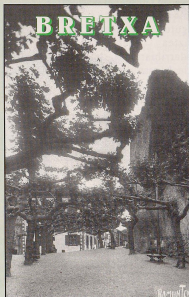
Eta, ezetz asmatu zer aurkitu dudan han, espigoiaren, katuaren plaza nagusi den horretan? Arroka bat pasa, ondo begiratu eta... katurik ez. Hurrengo arroka hurbildu, eta, han ere ez zen katurik ageri. Hamar bat metro ibili ondoren, ez dut marrurik entzun, ez katurik topatu ere, eta kezkatzen hasia nintzenerako, han non sumatzen dudan

izugarriko katu multzoa, marruka eta haserre bizian, albotik pasatzen ziren pertsona guztiei begirada maltzur eta mendekatzailea luzatuz.

Jakina, nonbait iritsi zaie berria, eta gizakiok haien askatasuna eragozteko neurriak hartu baino lehen euren ere neurriak hartzen hasiak direla argi ikusi dut. Bazpate, animala multzo haserre handi hura inola ere probokatu gabe, buelta eman eta isil-isilik etxera itzuli naiz. Izan dezagun pakea!

Miren

BRETXA

aharberritua, bai horixe, halaxe daukagu gaur egun Bretxa kalea, gure herriko malda polit bezain paketsua. Zaharberritua lurzorua, zaharberritua aspaldiko arkuak, zaharberrituak argiak ere.

Baina eserlekuak zer? Non dira eserleku berriak?

Eserleku zaharberriturik batere ez, ez zaharrik ez berririk. Ederra kontua!

Umezurtz gelditua dugu Bretxako malda maitea eserlekurik gabe.

Ai, lehengo - duela gutxiko - eserleku haiek, zaharrek bederik, berriro jarriko baliatuzte! Ai, Bretxa kaleak bere baitan duen sosegu eta patxada eserleku egoki batzuekin osa baledi!

Izaskun.

TAKASHI SAKAI JAPONIARRA

GURE ARTEAN POZIK

HONDARRIBIA: Zer egiten du japoniar batek Hondarribian?

TAKASHI: Erdi kasualitatez nago hemen. Adelaidan (Australia) nengoen ingelesa ikasten, eta bertan ezagutu nuen gaur nire emaztea den Asun hondarribiarra. Hark ekarri ninduela esan dezaket, zeren egia esanda, berarekin elkartu aurretik ez nuen hau ezagutzen.

H: Japoniatik pasatu gabe, Australiatik zuzenean etorri zinen?

TAKASHI: Ez, lehenengo etxera itzuli nintzen. Bertan nire hizkuntza irakatsi ahal izateko ikasketak burutu eta titulua eskutan izan nuenean honantz etortzea erabaki nuen. Behintzat inguru honetan japonierazko eskolak eman ahal nitzakeen horrela.

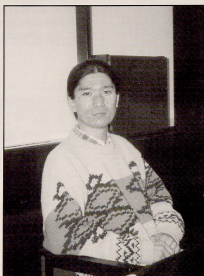
H: Non bizi zinen Japonian?

TAKASHI: Hegoaldean, Nagasakitik nahiko gertu dagoen Saga izeneko hirian.

H: Zer egiten zenuen Japonian Australiara joan baino lehen?

TAKASHI: Unibertsitatea amaitu nuen, eta gero bi urte f'erdi eman nituen Tokioko enpresa batean lanean. Bizi berri baten bila edo nire hiritik nolabait urrundu nahian, Australiara joatea erabaki nuen, bertan ingelesa ikasteko aitzakiarekin.

H: Eta hementxe amaitu duzu, Australiatik ezin urrutiago. Zer iruditu zitzaizen zure senide eta lagunei hemen ezkondu eta kokatzeko asmoa azaldu zenienean?

Takashi 30 urteko gazte japoniarra da. Ikasketak amaitu eta bi urte f'erdi lanean aritu ondoren, Australiara joan omen zen ingelesa ikasi eta "bizi berri baten bila". Bizi berria aurkitu zuen, baina ez berak espero zuen tokian; izan ere, Asun hondarribiarra ezagutu eta antipodetatik ezin urrunago zegoen txokora ekarri baitzuen hark. Takashi hitz gutxiko mutila bada ere, elkarrizketa egitea proposatu bezain laster irribarrearekin baietz esan eta aldizkari honen irakurleontzat hitz batzuk eskaini ditu.

TAKASHI: Hasieran ez zitzaizen gehiegi gustatu. Baina nire etxekoak oso irekiak dira zentzu horretan, eta berehala onartu zuten nire egoera berria. Beti eman didate aukera nahi nuen tokira joateko, nahi nuen bizimodua egiteko. Ez dut beraiegandik inolako oztoporik aurkitu.

H: Ezkondu zinen ez geroztik ez zara Japoniara itzuli?

TAKASHI: Bai, emaztea eta biok joan ginen.

H: Eta haiek, etorri al dira inoiz zu ikustera?

TAKASHI: Nire etxekoak oraindik ez dira etorri, egunen batean haur bat izaten badugu edo, orduan etorriko direla esaten dute; badakizu, hura oso urruti dago eta, dirurik ez. Lagunak berriz bat baino gehiago etorri zait bisitan.

H: Lanari buruz, lortu al duzu hemen zure hizkuntza ikastearekin interesatua dagoenik?

TAKASHI: Bai, momentuz Donostian ematen ditut

eskolak, eta orain Hondarribian bertan ere badut ikasle bat.

H: Erraza izan al zaizu ikasle horiek lortzea? Akademiaren batean zaude, edo?

TAKASHI: Iragarkien bitartez lortu nituen lehen ikasleak. Hasiera da gogorrena, zeren gero ahoz-ahoz berehala jakiten du jendeak japonierazko eskolak ematen dituen japoniara inguruan dabilela eta bat-batean animatu egiten dira eta deitu egiten naute. Hasieran akademia batean sartzen saiatu

nintzen, baina ez nuenez erantzunik jaso, nire kontura jartzea erabaki nuen.

H: Suposatzen dut ikasle guztiekin zerotik hasiko zarela.

TAKASHI: Bai, normalki hala da. Hiztegi erraza, oinarritzko gramatika piska bat, ahoskera eta idazkera ere irakasten diet. Hango bizitzarekin oso interesatuak daude gehienak, eta galdera asko egiten dizkidate nire herriko kultura eta ohiturei buruz.

H: Oso zaila omen da japoniera.

TAKASHI: Egitan? Nik uste dut benetan interesatua dagoenarentzat nahiko erraza dela. Ez dut oraindik euskara ikasi eta beraz ezin dut ondorengo dudana guztiz ziurtatu, baina esango nuke gramatika aldetik euskararekin nolabaiteko antza baduela, adibidez guk ere japonieraz amaieran deklinatzen ditugu hitzok, eta beraz, ikasterako orduan errazagoa zaiela euskaldun ikasleei euskararik ez dakitenei baino iruditzen zait.

H: Euskara ikasteko asmorik edo astirik bai al duzu?

TAKASHI: Gaztelania ikasi dut eta oraingoz ez naiz euskara ikasten jarriko; dena den, emazteari asko gustatzen zaio eta bere etxean zertxobait irakatsi didate: "agur, zer moduz, piska bat..."

H: Eta zure emazteak ikasi al du japonieraz hitzegiten?

TAKASHI: Bai, hitz asko dakizki. Hala ere, ingeles ez hitzegiten genuen biok hasieran, eta orain normalki gaztelaniaz moldatzen gara.

H: Oso ezberdinak al dira Sagan (Japonian) zeneraman bizimodua eta orain Hondarribian daramazuna? Kostatu al zaizu egokitzea?

TAKASHI: Ez zait batere kostatu hemengo eguneroko bizitzara egokitzea. Noski, ezberdintasunak badira: han adibidez ez dugu zuen "siesta" edo atsedenalditxo hori ezagutzen, japoniarrak alde batetik bestera beti presaka gabilta, beti lanean, eta beno, horrelako gauzatan bai nabaritzen dut ezberdintasuna. Bestalde, ez nator hiri handi batetik, eta horrek ere honelako herrian sartzerakoan errazago moldatzea eragiten du. Gainera, bakoitzaren izakerarekin zerikusi handia izaten du egokitzeo gaitasun edo abildade

ezak, eta kasu honetan, niri erraza izan zait bertako bizimodura ohituztea. Ah, ezberdintasun nabarmenetakoa dudarik gabe hemen dena Japonian baino askoz ere merkeagoa dela da.

H: Kultura japoniarran ere familiak garrantzi handia omen du. Guk adibidez, ospakizun ugari egiten ditugu urtean zehar gure senitartekoekin. Antzekoak al dira zentzu honetan bi kulturek?

TAKASHI: Egia da guztiaren gainetik "etxea" dagoela han. Nire etxea adibidez "Sakairen etxea" da, familiaren abizena Sakai da eta. Garrantzitsuena beraz zure etxe edo familia da. Hori sakratua da, eta askotan, zerbait egiteko gogo handia baduzu ere, etxekoek ez dizutela hura burutzen utziko badakizunez, proposatzera ere ez zara ausartzen. Garrantzi handia ematen zaio auzoko, lagun edota senitartekoei zer esango ote dutenari.

H: Garrantzirik ematen al zaio bertako bat atzerritar batekin ezkontzei adibidez?

TAKASHI: Beno, nire inguruan ez gehiegi. Nire kasua ezberdina da, handik alde egin dut eta auskalo zer pentsatzen duten hortaz. Bestalde, han kokatzen diren bikoteetan, printzipioz ez zaio inori axola senarra edo emaztea atzerritarra den, baina gero, atzerritarra bertako kultura eta bizimodura egokitzen ez bada, gaizki esaka ibiltzen dira, pertsona hura gutxiesten dute. Oraindik badira etxe asko euren famili barnean atzerritarrik onartuko ez dutenak, oso itxiak dira, baina esan bezala, ez da nire kasua.

H: Hondarribian bizi den japoniar bakarra izango zara ziurrenik. Batzuetan bakarrik sentituko zara, ezta? Zure jendea ez ikusteaz gain, lagunak, familia, zure hizkuntza ere ezin hitzegiteak ez al dizu pena ematen?

TAKASHI: Ez, ohitu naiz eta gustura nago. Ez naiz arotza sentitzen. Gainera erakarri egiten nau kultura eta jende ezberdinak ezagutzeak. Bestalde, ez naiz jendearekin asko egoten den horietakoa, nahiko itxi eta isila naiz, eta bakarrik egotea gustatzen zait.

H: Hemengo jendea hangoarekiko ezberdina iruditzen al zaizu?

TAKASHI: Ez gehiegi. Orain gainera, gaztelaniaz hitzegiten dudanez, askoz ere hobekiago komunikatzen naiz jendearekin. Ingelesa zailagoa iruditzen zait, ahoskatzean zailtasunak ditut ingelesearekin. Euskadin gaztelanaz

hitzegiterakoan japonieraren azentu eta entonazio antzekoa daukazu, lauagoa da eta ez duzue beste batzuek bezala "abestuz" hitzegiten; horregatik, errazagoa egiten zait niri bertakookin elkar ulertzea.

H: Eta jakieran adibidez, gaurko modak antzekoak dira, ezta?

TAKASHI: Egia esanda nik ez dut moda jarraitzen, hotza dudanean jertsea jaten dut eta kitto, praktikoa naiz horretan. Japonian, batez ere emakumeak asko arduratzen dira azken modak jarraitzeaz, arropa zein etiketa edo etxekoa den asko begiratzen dute. Orokorrean ari naiz, noski. Nire etxean adibidez, anai ni baino zaharragoa da eta berak bai atsegin du kalitatezko arropa.

H: Japoniar tipikoarengan pentsatzen dugunean, nahi gabe argazki kamerarekin bazter guztiak fotografiatzen imajinatzen dugu. Zer diozu horri buruz?

TAKASHI: (barrezka) Gauzak aldatu egin dira, orain argazkikoa beharrean bideo kamera "daramate" japoniar guztiak. Niri grazia handia egiten dit turista japoniarrek bisitatzen dituzten lekuak bisorearen atzetik baizik ikusten ez dituztela, kamera martxan jarri eta guztia grabatzen dute, eta ikusi beharrekoa filmatu ondoren, kamera *off*-ean jarri eta buelta ematen dute, hurrengo puntu interesgarria filmatu arte. Azken finean, begiekin zuzenean ez dute ez Eiffel Dorrea eta ez Hondarribiko Alde Zaharra ere ikusten. Hori bai, etxera itzultzerakoan, etxekoet telebistan irenstarazten diete bidaian "ikusitakoa". Alegia, grabatutakoa. Hala ere, japoniar guztiak ez gara berdinak.

H: Hemen pozik zauden arren, inoiz proposatu al diozu emazteari gauzak hartu eta Japoniara biziñera joatea?

TAKASHI: Oraingoz ez. Hala ere, elkarrekin joan ginenean Tokio beharbada ez baina Saga bai gustatu zitzaion; askoz ere lasaiagoa baita hiri handia baino. Baina bueno, hemen ongi gaude.

H: Japoniarren gastronomia mundu osoan ezaguna eta oso preziatua den bezala, jakingo duzu Euskal Herrian ere tradiziozko sukaldaritza garrantzitsua dugula. Oso ezberdinak al dira hango eta bertako janariak?

Bertako sukaldaritza atsegin du gai honetan aditua den Takashik

TAKASHI: Biak asko gustatzen zaizkit. Ezberdintasun nagusia, Japoniako sukaldaritzan oliorik erabiltzen ez dugula da; hemen berriz guztia egiten duzue olioarekin. Asko jaten baduzu, arratsalde osorako beteta geratzen zara eta gorputza astun-astuna sentitzen duzu, digestioa polikiago egiten baita. Japoniar janariekin berriz, nahiz eta platerkada handiak hartu, oso azkar jeisten zaizu betekada eta jan duzunetik bi orduara berriro jateko prest duzu estomaka. Hemengo potaje edo lapikokoak asko gustatzen zaizkit, eta orokorrean dena jaten dut.

H: Zure etxean, hemen, zein motako janaria jaten duzue gehien?

TAKASHI: Normalki japoniar erara egiten ditut bazkari eta afariak. Nire gurasoek jatetxe bat dutenez, beti izan dut janaria inguruan. Gauza ezberdin asko egiten dakit, eta gainera betidanik gustatu izan zait sukaldean ibiltzea, eta jatea. Horregatik, hemen ere ia beti ni arduratzen naiz

sukaldeaz. Emazteak hango erara jatea atsegin duenez, ez dugu arazorik.

H: Eta bai al dago Japoniako plater ohikoetan erabiltzen den zerbait, hemen aurkitzea ezinezkoa dena?

TAKASHI: Dakidanez ia dena aurkitu dezakegu hemen. Beno, patata edo lursagar gozoak jaten ditugu han eta niri asko gustatzen zaizkit, baina oraingoz ez dut antzeko produkturik hemen ikusi.

H: Gurea arrantzale herria izanik, arrain asko jaten da gure etxetan, baina sekula arrain gordinik ez. Japoniarrek hala jaten omen duzue, ezta?

TAKASHI: Bai, eta oso goxoa da gainera. Arrain gordina, guk egiten dugun erara behintzat, oso arina da, digestiboa.

H: Amaitzeko, entzun dut eskolak emateaz gain beste lantxo berezi bat ere egiten duzula noizean behin. Zertan datza?

TAKASHI: Noizean behin partikularren etxeetan japoniar afari edo bazkariak prestatzen ditut. Adibidez sei lagunentzako afaria prestatuko ote dudan galdetzen didate; batzuetan eurek eskatutako menua egiten dut, baina normalki lehenengo aldian nire esku uzten dute afarian jatekoa. Nik neuk jakiak erosi eta etxe hartako sukaldean egiten dut afaria. Oso gustura egiten dut. Bi mila pezeta inguru ordaintzen du bakoitzak, jan dutenaren arabera prezioa ezberdina izaten da noski.

H: Eta nola daki jendeak gure artean horrelako sukaldari berezia badela? Alegia, jatetxera joan beharrean etxean bertan sukaldari bat jartzeko aukera badagoela?

TAKASHI: Hasieran nire ikasleei egiten nizkien afariak, haiek eskatuta. Euren lagunekin elkartzen ziren noizean behin bitxikeria bezala Japoniako afaria dastatzera. Ondoren, ahoz-ahoz jendeak nire ekintza honen berri jakin zuen, eta orain, baten laguna dela, bestearen lagunaren laguna edo ez dakit zeinen lehengusuaen auzokoaren anaia, zuzenean ezagutzen ez dudan jendeare ere egin izan diot afaria.

A.M.

ENDANEA
LORE ETA LANDARE MINTEGIA

ENDANEA Baserria
Tel. 64 17 10
HONDARRIBIA

URRATS

OINETAKOAK

Bernat Etxepare, 1
Tel. 64 31 90
HONDARRIBIA

Arroka-Berri

ERRETEGIA

Faroko Bidea
Tel.: 64.27.12
HONDARRIBIA

SORGINAK HONDARRIBIAN?

J. Caro Barojaren oroitzapenez

Hermeretzti urte baizik ez zituen Julio Caro Barojak *Anuario de "Eusko-Folklore"*-ko XIII. liburukian "Hechicería vasca" zeritzan lan hura agiritu eta oharrez argitaratu zuenean. Gai haren jarraipenez sorginkeriari buruzko lanak eta hauen artean bereziki "Las brujas de Fuenterrabia (1611)", 1947. urtean *Revista de dialectología y de tradiciones populares* aldizkarian argitaratu eman zuen (III. liburukiaren, 184-204. orrialdeetan); gero, 1975ean Brujería vasca zeritzan liburuan bildurik emango zuena.

Juliok, bere ikerkuntzak, beti jarri zituen lekuko agiri zehatzez oinarriturik. Bere aurretiko ikerkizaleek zer zioten begiraturik eta agirien arabera bere jakiturizko aburu zorrotza eskainiz. Hori izan zuen zentzuz jokatzeko modua.

Hondarribiko historian maiz entzunak ditugun Inesa Gaxen, Maria Garro, Maria Etxagaray, Maria Miguel Oyanguren, Maria Illarra eta Katalin Etxeberriaren epaiketak aztertu zituen, Inkisizioko Ofizio Santuko agiritegian. Han aurkitu zituen Txomin Aranburu notarioaren paperak eta agiri haietaz balliatu zen 1611ko maiatzean Santxo Ubilla eta Gabriel Abadia herriko alkateek lekuko zirela eman zituzten arrazoibideak, salatuak izan ziren pertsonak esandakoari jarraituz, zehatz-mehatz ikertu eta zentzu onez ulertuz heldu zion gaiaren mamira zuzen joanaz.

Epaiaketa haren lekukorik gehienak haurrak ziren, pubertaroko neskatok maizenik eta zahartzaroak burua moteldutako guti batzuk. Gaztetxoek kontatzen zuten, sorgin horiek gauerdian ohetik hartu eta teilatuaren eta murraren gainetik hegaz Jaizkibel mendiko Santa Barbara ermitondora erotzen omen zituzten, han egiten zen akelarrea. Baina, Juliok, erudizioz eta zentzunez ondo jantzirik jakitunaren argitasunez, E. Dupr ikerkizailak 1925. urtean Parisen argitaratu zuen *Pathologie de l'imagination et de l'emotion* liburuko argudioei jaramon eginaz joko zuen

gertakarietatik kontatzen zituen irudikerietara argi bila, amets haiei beren lekua emateko. Akelarre haietan sexu kontuak nahasten zirenez, nik esango nuke, errepresiozko gertakari haiek Freud-en arabarazko psikoanalisiak soilik epaitzekoak zirela. Baina, J. Caro Barojak nahiago izan zuen epaitzaileek zer zioten ikusi eta kasu bakoitza punduz-pundu zehatz begiraturik aztertu eta bere irizpide zuzen eta uka ezinak burutu.

Ohartzen zen, gaiaren funtsean, Pierre d'Landrek 1609.-ean Lapurdi eta Behe-nafarroan sorgin-ihiza ireki zuenetik herri guziaz izutu ondokoa zela. Salakuntzaren beldurrez, mugaz

hemendikaldere ihesik zetozen emakumeengandik hasi zelako hemen bertan sorgin-ihiza. Arestian aipaturiko gehienak frantses-euskaldunak bai ziren: I. Gaxen Bastidako baxenafardarra, Maria Etxagaray Haparneko eta Maria Garro Lekorneko lapurtarrak, adibidez; gainerakoak horien lagunak. Auzoek gorrotzo, aiherkunderiz edo beren buruak besteen aurrean eder egin nahirik salatzaile bihurtuak. Giro hartan, fantasiari hegoak emanaz, horretaraino heldu bai zen herriaren psikosis kolektiboa. Batzutan oso ankerra bai da gizartearen jokoak.

Urte haietako sorgin-ihiza, batik bat, Baztandik Bidasoa zehar Hondarribirainokoa izan zen.

Mendebalderago ordea, Erreterian Maria Zozaya nafarra eta Pasaia San Pedron Maritxuloko izan ziren sorgintzat atxilotuak. Argi dago muga inguruan kokatzen zirela sorginkeriarren susmoak eta frantses-euskaldunak susmagarri. Horiek ziren P. d'lancre-ren epaiketaz Bordelen sorgintzat hainbeste emakume euskaldun erretzearen ondorioak.

Baina, egiaren izenean behin eta berriz esan beharrezkoa da sorgintzat epaiketara eroan zituzten emakume horiek, Alonso Salazar y Frias inkisidoreak bere txostenean argi zioenez, tormentuzko zigorpean 'bai' esan arte eduki zituztela. Oroi, Salazar y Frias inkisidorea elizgizonaz gainera jurista zela eta sorginkeriarren ikerkuntzarako bereziki etorria. Herriz herri ibili zen lekuko ziurren bila, han eta hemen galdez eta ikerketaren ondorioz, inkisidore hontzat, sorginik ez zen, burubero eta zentzu elbarritu batzuren baitan ezik, eta haurren salakuntzak amets hutsa baizik ez ziren. Horri esker, "sorginok" ez zituzten sartu erre. Batzuk, inesa Gaxen bezala, ontzian sartu eta Hendaian utzi zituzten.

Garai hura ere holakoa zen, Frantziako erlijio gerrak eta Euskal Herriko ifar-ekialdean kalbinisten itzal iraupenak, nere ustez, zer ikusirik izan zuten arazo haietan.

Horregatik edo, eskorentzat ez zen komeni Salazar y Frias inkisidorearen txostenak argitzen zuenaren hedakunderik. Orduko eliza katolikoari hobeto zetorkion neurri bateko sorginkeria kalbindarrekin nahasirik bezala agertzea; horrek

ematen bai zion aukera eta bide errege Felipe II.ari, Vatikanoren aurrean, inguru hauetako parrokiak Baionako Apezpikategitik ken eta Iruñekora ekartzeko arrazoiak. Horregatik jarraitu zuten eskualde hauetan, ondoko urteetan ere sorginkerien salakuntzako predikuekin. Besteak beste, 1618. urtea zehar Hondarribiko deitura zeraman Fray Joan de Zigarroa frantziskotarra ibili zen Baztango herrietan barna, exortzista gisa, sorginkeriak uxarzen.

Baina sorginkeriaz zerbait zehatz jakin nahi duenak Caro Barojaren lanetara jo beharra dauka.

Zalantzarik gabe esan nezake, Julio Caro Baroja, gureiraganaren historia eta kultura ongien ezagutzen zuen gizona genuela.

Aurtengo abuztuan joan zaigu jakitun argia. Era hortako gizon banaka horiek iker lanerako berez izaten duten sena nabarmen erakutsi zuen Juliok. Jite onekoa bai zen bere izakera zintzoa, gaur egun hain urri ematen diren duintasunez bizi zen gizon prestua, ustelkeririk gabekoa eta, hargatik une guzietan borondaterik hoberenakin bidezko eta legezko zitzaionaren alde jartzen zekiena. Egungo jakitunek hala baliatzen duten bere izakera eta lana.

Beraz, Hondarribitik agur eta ohore bere irakaskintza gatik. Hainbeste zor diogunok nekez ahaztuko dugu (G.B.).

Juan San Martin

ARRETXE

venta y reparación

RENTERIA
C/ Larrazabal, 1 • Tfno. 34 01 82

DONOSTIA
C/Zabaleta, 54 • Tfno. 28 65 72

HONDARRIBIA
C/J. Alonso 5 • Tfno. 64 27 77

SAGARDOTEGIA
JATETXEA

Horra hor goian errota
irina pur pur ihota
ondo jan eta edan paketsu ta alai
hor duzue Beko - Errota.

JAIZUBIA
Tel.: 64.31.94
HONDARRIBIA

KAFETEGIA

GOZOTEGIA

San Pedro, 10 - Tel.: 64 10 47

BATEK DAKI... TXOKO HAU ZEIN LEKUTAN DAGOEN!

U

dazkeneko ale honetako lehiaketari dagokion galderari ekin aurretik, jaietako ale berezian proposaturikoaren erantzuna argituko dugu. **BATEK DAKI...ZEIN KALE DEN** zenuten galdera, bada argazkian ageri zen hura, guztiek erantzun duzen bezala, Alde Zaharrean kokatua dagoen Pampinot kalea da, Denda kalean hasten da eta Kale Nagusiaren paraleloa den lehenengo kalea bera da, hain zuzen. Parte hartu eta asmatu duzuenen artean, JOXE MARI ALKAIN hondarribiarra izan da saria irabazi duena. Zorionak!

Jarraian, ale berri honen lehiaketan proposatzen dizuegun galdera zein den ezagutuko duzue. Ondoko argazkian ageri den txokoan guztiak izan gara inoiz, etxekoekin, lagunekin, edota eskolako irakaslearekin ingurua aztertzen. Beraz, zein tokitaz ari garen erraz asmatuko duzue oraingoan. Bestalde, bai al dakizue ze izena duen hainbestetan bisitatu dugun toki honek? Hortaz, galdera, argazkiko **TXOKOA ZEIN LEKUTAN DAGOEN** da.

Erantzunak zehatza behar du izan, ez dugu oraingoan deskribapenik onartuko, tokiak bai baitu bere izena, eta horixe da hain zuzen guk jakin nahi duguna. Erantzuna, partaidearen izen eta telefono zenbakiarekin batera sobre itxi batean Udal Euskara Zerbitzura eraman edo bidali behar duzue, abenduaren 4 astelehena izanik erantzuna ekartzeko azkenengo eguna.

Sariari dagokionez, asmatzaileen artean Hondarribiko **ARRAUNLARI Jatetxean** bi lagunentzako afaria zozketatuko dugu. Animo beraz, eta bidali iezaguzue erantzuna epe barruan.

Hondarribiko Udaleko Euskara Zerbitzuak “EUSKAL TXISTE GRAFIKOEN IV. LEHIAKETA” antolatu du, ondoren agertzen diren Oinarrien arabera.

Oraindik garaiz zaude zure lana aurkezteko

OINARRIAK

Lehiaketa honetan parte har dezakete Hondarribian
jaioek edota bertan bizi edo ikasten ari direnek.

- Lehiaketak 3 maila izango ditu:
A: 16 urtez gorakoentzat.
B: 12 urtetik 16 bitartekoentzat.
D: 12 urtez beherakoentzat.
- Gaia eta teknika libreak izango dira.
- Testua ezinbestekoa da eta euskaraz izan beharko du.
- Neurria: Bineta bat DIN A-3 neurriko orrian egina (bineta bat baino gehiago dituztenak ez dira onartuko eta gehienez 3 zm.tako ertza utzi beharko dute).
- Lan bakoitzak bere izena izango du eta lanarekin batera sobre itxi bat aurkeztuko da, sobrearen gai-nean lanaren izena eta barruan egilearen izen-abize nak, helbidea eta telefonoa idatziko direlarik.

• Lanak Udaletxeko Euskara Zerbitzuan aurkeztuko dira, Azaroaren 30eko 12 orduak baino lehen.

• Aurkeztutako lan guztien erakusketa jarriko da Aben duaren 11tik 17a bitarte.

• Epaimahaia Udal Euskara Kontseiluak izendatuko du.

• Epaimahaiaren erabakia apelaezina izango da.

• Zernahi gertaturik ere, sariketako partaideek ontzat eman beharko dute Udalaren erabakia.

• Epaimahaikoien ustez lanek kalitaterik aski ez balute, saria eman gabe utzi ahalko lukete.

S A R I A K

A MAILA:

1. Saria 40.000 pezeta.
2. Saria 25.000 pezeta.

B MAILA

1. Saria 10.000 pezeta eta komiki bilduma.
2. Saria 5.000 pezeta eta komiki bilduma.

D MAILA

1. Saria Komiki bilduma.
2. Saria Komiki bilduma.

Oharra: Sari hauei %25a kenduko zaie P.F.E.Z.erako

ARRAUNLARI

JATETXEA - RESTAURANTE

BUTRON PASEALEKUA,
ETXE ALAI
Telf.: 64 15 81
HONDARRIBIA

SUKALDARIEN TXOKOA

SUKALDARIA: Eugenio Ortiz
ITSAS-LUR ELKARTEA

MARMITAKOA HONDARRIBIAN GARAI BATEAN EGITEN ZEN ERARA

OSAGAIAK:

- . Hegaluzea edo hegalmotza
- . Ogia
- . Olia
- . Tipula
- . Baratzuria
- . Tomatea
- . Piper berdeak
- . Porruak
- . Perrexila
- . Gatza
- . Ozpina

Arrai frexkoa behar da, egunekoa, kilo
7'erdik ingurura 8 edo 10 lagunentzat.

Urez garbitu, hezurak eta azalak kendu eta
goilaraz jateko moduko zati txikitan puskatu.
Ontzi zabal batean jarri ondoren, gatza eta
ozpin tanta batzuk bota eta bertan utzi.

Heltze edo kazola altu batean ura jarri eta
bertara bi porru erditik puskatuak, tipula
koxkor bat bi zati egina, lau edo bost baratzuri
ale beren azala eta guzti eta tomate txiki bat
bota. Hau guztia 8 edo 10 minutu eduki
ondoren, arrainaren hezurak eta azalak nahasi
eta bost minutu irakiten eduki. Salda egina
dago.

Beste heltze edo kazola altu batean (ahal
izanezgero lurrezkoa) olioia jarri, hondoa
estaltzeko adina, baratzuri ale bat bota eta su
moteletan jarri, baratzuria gorritzen denean
atera, (salataria deitzen diot nik baratzuri
horri).

Olio horretara tipula haundi bat edo bi txiki
bota xehetuak eta su motelean jarri estalita,
zurezko goilara batekin maiz nahasiz. Jarraian
tomate haundi bat edo bi txiki erantsi, azala
kendu eta eskuz deseginak eta 3 edo 4
baratzuri ale txiki txiki eginak.

Hau guztia gorritzen hasi baino lehen salda
beroa bota iragazkian asata eta su moteletan
jarri gatza botata.

Bien bitartean parera batean olio gordina
jarri eta berotu baino lehen, bezperako ogia
bota xerratuta, (ilargi erdiaren formako
xerrak) eta dena nahasi su moteletan.

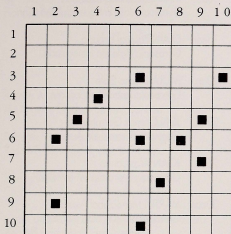
Ogia gorritzen hastera doanean, lehen
aipatutako heltze edo kazolara bota eta ondo
nahasi, salda gehigo behar badu bota eta hau
guztia egina eta behar bezala loditua dagoela
ikusteaz hegaluzea edo hegalmotza gehitu.
Kontuz ibili gatzarekin, arrainari lehen eman
diogula oroituz.

Irakiten hasten denean perrexila bota xehe
xehe egina eta denbora pusketa bat utzi
estalita.

Marmitako hau apaintzeko Hondarribiko
almeja batzuk gehitu litezke, baina hauek
aurretik parera edo kazola batean ireki
beharko dira su moteletan estalita, oliorik eta
beste ezer gabe. ○

gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.- Tabakoa atsegin duen pertsona. 2.- Atabala jotzen duena. 3.- Lurra iraultzeko lanabesak. Ostatu. 4.- Daukat. Amak gure gurasoekiko. 5.- Alderantziz, neoia. Klariona. Lehenengoa. 6.- Potasioa. Euskal Iraultzarako Alderdia. Kontsonantea. Berrogeitabederatzi. 7.- Lurretik azaleratzen diren euri-urak. Oxigenoa. 8.- Dira. Suitzako ibaiia. 9.- Bokala. Itobehar, larritasun. 10.- Altzari mota. Astia, denbora.

GOITIK BEHERA: 1.- Talde berekoa. 2.- Gipuzkoako herria. Titanioa. Kontsonantea. 3.- Kausa partikula. Zerutik jausten den likidoa. 4.- Aita. Usain txar. 5.- Intsektu mota. 6.- Alkoholen bukaeran. Seme hitzaren silaba. Behorra edo astemea arreske egon. 7.- Zakarra. Lehen biak. 8.- Aranondoaren fruitua. Kaltzioaren oxidoa. 9.- Italiako moneta. Bat, Argi, hitz elkartetan. 10.- Bizkaiko herria. Janarien balio energetikoa.

kate hitzak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Ariketak
Eustakio
Isekaria
Tomateak

4 letra

Ahoa
Arku
Aroa
Azao
Diat
Egin
Eria
Esan
Estu
Eten
Irun
Istu
Izen
Mota
Orea
Oria
Ortu
Otua
Sega
Sexu
Txar
Ukoa
Urea
Zura

7 letra

Errekak
Gustatu
Helmuga
Miaketa

2 letra

Ak
Am
Ez
On
Os
Ra
Ro
Ua

3 letra

Aek
ert
Sal
Sor

Jaiotzak

ABUZTUA:

- 2an: ARITZ Sagarzazu Gil
Gurasok: Jakin eta M^o Mercedes.
- 3an: JULEN Gil Garcia
Gurasok: Jose Ramon eta Lorena.
- 4an: IDOIA Izquierdo Ainaga
Gurasok: Miguel Angel eta M^o Carmen.
- 9an: BITTOR Garaia Telletxea
Gurasok: Pedro eta M^o Victoria.
- 10an: EÑAUT Urtizberea Taberna
Gurasok: Fermin eta Idoia.
- 15ean: GARAZI Berra Gonzalez
Gurasok: Pedro eta M^o Angeles
- 16an: NEREA Sanchez Olaizola
Gurasok: Luis Antonio eta Miren Arantza.
- 18an: AMAIA Hurtado Usó
Gurasok: Miguel Angel eta Elena.
- 23an: JOSE Berrio Leston
Gurasok: Vicente eta M^o Angeles.
- 24an: IDRITZA Olaziregi Otegi
Gurasok: Jose Antonio eta M^o Begoña.
- 30ean: SUSANA Laguna Martin
Gurasok: Luis M^o eta M^o Elena.

IRAILA:

- 2an: ERIK Campos Ramos
Gurasok: Jabier eta Isabel.
- 7an: REBECA Dominguez Peña
Gurasok: Jose M^o eta Angela.
- 9an: ANDREA Gaztañazpi Vicente
Gurasok: Miguel M^o eta M^o Mercedes.
- 9an: MIRIAN Lanchas Ezeiza
Gurasok: Isaak eta M^o Mercedes.

- 9an: IMANOL Cano Lasalde
Gurasok: Jose Alberto eta Miren Izaskun.
- 10an: MARIA Susperregi Elduaien
Gurasok: Jose Enrique eta Rosa Mari.
- 13ean: EKAIN Pascual Urbano
Gurasok: Iñaki eta Inmaculada.
- 20an: PAULA Belloso Elola
Gurasok: Jose M^o eta Edurne.
- 22an: JON Oronoz Gorrotxategi
Gurasok: Txomin eta Amaia.
- 26an: JOAN Alza Santos
Gurasok: Pedro eta M^o Teresa.
- 30ean: MARTIN Mendizabal Aiestaran
Gurasok: Jose Ramon eta Itziar.

Ezkontzak

ABUZTUA:

- 5ean: Segundo Delgado Alvarez, Irungoa eta M^o Carmen Alonso Alonso, Hondarribikoa.
- 5ean: Jose Antonio Hernandez Felipe, Hondarribikoa eta M^o Pilar Garmendia Urra, Irungoa.
- 11an: Thomas Larriban Derivet, Irungoa eta Nerea Aranburu Enparan, Hondarribikoa.
- 12an: Rafael Aranburu Ajesta, Hondarribikoa eta M^o Arantzazu Ramos Garcia, Hondarribikoa.
- 12an: Manuel M^o Mendizabal Sunsundegi, Hondarribikoa eta M^o Antonia Barriga Vega, Irungoa.
- 12an: Jose Antonio Hurtado Cantero, Hondarribikoa eta Esmeralda Mateo Cancho, Hondarribikoa.
- 13an: Sebastian Amunarriz Emazabel, Hondarribikoa eta M^o Pilar Bandres Agueda, Hondarribikoa.
- 13an: Pablo Sanchez Rodriguez, Goiazkoa eta M^o Lourdes Sorzabal Galarza, Hondarribikoa.

19an: Jose Aitor Sagarazu Errazkin, Hondarribikoa eta Nagore Calvo Picaza, Irungoa.

26an: Imanol Subijana Sanchez, Donostiakoa eta Mª Milagros Caballero Fernandez, Hondarribikoa.

IRAILA:

9an: Ramon Arzak Vesga, Hondarribikoa eta Mª Angeles Cordero Sirvent, Irungoa.

9an: Roberto Susperregi Aldeazabal, Irungoa eta Rosa Mª Olaso Goñi, Hondarribikoa.

9an: Jose Ignacio Ibarra Vertiz, Irungoa eta Cristina Rios Martinez, Hondarribikoa.

16an: Juan Carlos Odrizola Aya, Hondarribikoa eta Ana Mª Egiazabal Diaz, Irungoa.

16an: Francisco Javier Ortiz Gascon, Irungoa eta Mª Isabel Salaberria Zabalegi, Hondarribikoa.

16an: Jose Ignacio De Las Heras Santos, Irungoa eta Mª Isabel Berrotan Lekuona, Hondarribikoa.

23an: Juan Luis Silanes Agirre, Hondarribikoa eta Izaskun Urtizberea Kanpandegi, Hondarribikoa.

23an: Enrique Ostolaza Rubert, Hondarribikoa eta Virginia Aristieta Teran, Irungoa.

30ean: Iñalo Rekalde Zuriarrain, Irungoa eta Mª Carmen Iruretagoiena Fernandez, Hondarribikoa.

30ean: Joseba Imanol Elosua Llanos, Irungoa eta Mª Pilar Alza Sunsundegi, Hondarribikoa.

30ean: Pablo La Casta Muñoz, Madrilgoa eta Ofelia Aranburu Gortari, Hondarribikoa.

Heriotzak:

ABUZTUA:

8an: Ruperta Iriberry Treku, 81 urtekoa. Lanja 3.

12an: Jose Luis Gutierrez Lorenzo, 55 urtekoa. Faroko Kanpina.

15ean: Fernando Saenz De Pipaon, 48 urtekoa.

15ean: Jose Luis Gutierrez Lorenzo, 55 urtekoa.

15ean: Mercedes Aranburu Escudero, 89 urtekoa. Harategi Kalea 8.

17an: Maria Sagarazu Lekuona, 92 urtekoa. Txanikenean Baserria.

19an: Manuel Iriazabal Berrotaran, 75 urtekoa. Santiago Kalea 75.

19an: Jose Luis Arbelaiz Emazabel, 48 urtekoa. Lur-Gorri.

22an: Elias Albistur Bengoetxea, 80 urtekoa. Bernat Etxepare 18.

23an: Antonio Garcia De Arangoa, 87 urtekoa. Miramar Etxea.

29an: Miguel Jose Agirre Otegi. Lur-Gorri.

IRAILA

2an: Luisa Burgoa Lekue, 85 urtekoa. Ibar-Gain.

10ean: Mª Antonia Uranga Olasagasti, 71 urtekoa.

11an: Marciana Mitxelena Ayerza, 87 urtekoa. San Pedro Kalea 14.

21ean: Domingo Olazabal Mendizabal, 69 urtekoa. Bottika Baserria.

24an: Agustin Guillorme Sanchez, 69 urtekoa. Santiago Kalea 45.

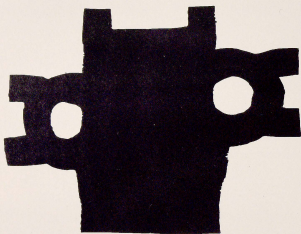
24an: Martin Larrarte Zuzia, 67 urtekoa. Denda Kalea 16.

27an: Luis Elizetxea Irazu, 52 urtekoa. Amute Auzoa.

25ean: Maria Manuela Delgado Yarza, 94 urtekoa. Santiago Auzoa, Saioa Etxea.

Argitarapen honen edizioko laguntzaile:

En la edición de esta publicación colabora:

kutxa fundazioa

fundación kutxa